

**ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
118-0-Рев-06-000 673
Бања Лука, 9.2.2007. год.**

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића као предсједника вијећа, Драгослава Лукића и Дарка Осмића као чланова вијећа, у правној ствари тужиље Н. М. из Б. Л., коју заступа пуномоћник Јасна Бабић, адвокат из Б. Л., против тужене Јавне здравствена установе Д. З. из Б. Л. коју заступа пуномоћник Д. З., ради заштите права из радног односа, одлучујући о ревизији тужиље против рјешења Окружног суда у Б. Л. број Ж-14/04 од 14.12.2005.године, на сједници одржаној дана 9.2.2007 године донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Б. Л. број Рс-238/99 од 5.12.2003. године утврђено је да је тужиљи Н. М. незаконито престао радни однос код тужене Јавне здравствене установе Д. З. из Б. Л., па је туженој наложено да тужиљу врати на рад на радно мјесто зубног техничара и да јој исплати на име неисплаћеног личног дохотка износ од 30.256,10 КМ са законском затезном каматом од пресуђења на дан 5.12.2003. године до исплате, и да изврши уплату доприноса по основу пензијског и инвалидског осигурања од престанка радног односа 15.7.1994. године до враћања на посао, све у року од 15 дана, под пријетњом извршења; преко досуђеног износа од 30.256,10 КМ захтјев тужиље за исплату новчаног потраживања је одбијен; тужена је обавезана да тужиљи накнади парничне трошкове у износу од 850,00 КМ у року од 15 дана под пријетњом извршења.

Другостепеним рјешењем Окружног суда у Б. Л. број Ж-14/04 од 14.12.2005. године жалба тужене је уважена, првостепена пресуда укинута и тужба одбачена.

Тужиља је изјавила ревизију против другостепеног рјешења због повреде одредаба парничног поступка учињене у поступку пред другостепеним судом и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се то рјешење укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужена је предложила да се ревизија одбије.

Тужиља је доставила и „изјашњење... на одговор тужене“.

Ревизија није основана.

Тужбом се тражи реинтеграција тужиље у радни однос код тужене и накнада штете за неисплаћени лични доходак због незаконитог престанка радног односа.

Тужиља је, према утврђеном чињеничном стању, од 1967. године била запослена као зубни техничар код тужене. У току 1992. године, док се је налазила на годишњем одмору, јављено јој је путем телефона да се до даљњег налази на чекању. Рјешење о упућивању на чекање није јој никад уручено. За вријеме чекања примала је новчану накнаду. Средином 1994. године позвана је да дође по радну књижицу и остала документа код тужене. Документа су јој уручена, али јој ни тада, а ни

касније, није саопштено да јој је престао радни однос код тужене. Рјешење о престанку радног односа није примила. Тужбу је поднијела 12. јула 1999. године.

Првостепени суд је закључио да је тужилци незаконито престао радни однос код тужене ради тога што нису поштоване законске одредбе о упућивању радника на чекање и о престанку радног односа, па је тужбеном захтјеву, са изузетком дијела новчаног потраживања, удовољио.

Другостепени суд је нашао да тужба тужилце није благовремена, с обзиром да је рок из члана 57. став 1. Закона о радним односима („Службени гласник Републике Српске“, број 25/93, са каснијим измјенама и допунама – у даљем тексту: ЗРО) у овом случају почео тећи 19. јуна 1996. године, кад је у Републици Српској укинута ратно стање и стање непосредне ратне опасности, а тужба је поднесена тек 12. јула 1999. године.

Становиште другостепеног суда је правилно.

Чланом 57. став 1. ЗРО, који је био на снази кад је тужена вратила тужилци радну књижицу и остала документа, али и у вријеме подношења тужбе, прописано је да радник има право да у року од 15 дана од дана достављеног другостепеног рјешења, односно од истека рока за одлучивање по приговору ако о приговору није одлучено, поднесе тужбу надлежном суду, ради заштите својих права, у складу са законом.

Неспорно је да тужилци није уручена првостепена одлука тужене о упућивању на чекање и о престанку радног односа, ради чега је изостао поступак подношења приговора и одлучивања о приговору тужилце.

Тужена је, наиме, била дужна да уручи тужилци писмену одлуку о престанку радног односа, како то произилази из одредбе члана 53. став 3. ЗРО. Она није тако поступила, и то је, ван сваке сумње њен пропуст. Тужилци је ради тога радни однос код тужене престао на незаконит начин.

Овај пропуст није међутим ослобађао тужилцу од обавезе да се, у законом прописаним роковима, обрати туженој и суду за заштиту права из радног односа.

Тужилца је, према стању у списима, најкасније 1994. године сазнала, односно морала сазнати да јој је престао радни однос код тужене (у то вријеме јој је, према властитом признању, овлашћени радник тужене вратио радну књижицу и предао другу документацију). Рат је тада још увијек трајао, а то се у пракси судова сматра као објективна околност, која је у овом случају оправдано спријечила тужилцу да се обрати туженој ради заштите својих права.

Одлуком Народне скупштине Републике Српске број 02-732/95 од 19. јуна 1996. године, која је истог дана ступила на снагу („Службени гласник Републике Српске“, број 15/95) укинута су у Републици Српској ратно стање и стање непосредне ратне опасности. Од тада није више било објективних сметњи ни оправданих разлога да се тужилца у једном примјереном року обрати туженој ради рјешавања питања радног односа, како је то правилно закључио и другостепени суд. Чланом 55. став 1. ЗРО било је, наиме, прописано да радник има право да се ради заштите својих права обрати надлежном органу у предузећу, синдикату, инспекцији рада и надлежном суду.

Тужилца се, према стању у списима, није писмено обраћала органима тужене послје 19. јуна 1996. године, а тужбу првостепеном суду поднијела је, како је напријед речено, тек 12. јула 1999. године. Тиме је, у односу на тужену и суд, испољила неактивност и незаинтересованост за остварење заштите свог радног односа и права која јој по том основу припадају. Тако је пропустила преклузивне (строге законске) рокове из одредаба чланова 55. до 57. ЗРО за заштиту наведених права. Пропуштањем ових рокова, изгубила је и сама права чију је заштиту тражила у овом парничном поступку.

У вези ревизионих навода тужиле, потребно је указати на слиједеће.

1. Став заузет у ранијој другостепеној пресуди број Ж-7/02 од 10.9.2002. године без утицаја је на одлучивање о овој правној ствари.

2. Ревиденткиња је указала на то да „ниједан закон о радним односима, а у вријеме дешавања, као и у вријеме рјешавања по тужби и ... жалбама ... није предвидио „сознање“ као основ за почетак рока за улагање правних лијекова или за губљење права.“ То је тачно, ако се прописи на које се позива ревизија тумаче на начин како то чини ревиденткиња. Смисао одредаба ЗРО о којима је напријед било ријечи, по оцјени овог суда је у томе да се раднику омогући заштита права из радног односа у релативно кратким и строгим законским роковима, ради правне сигурности како радника, тако и послодавца. У спорном случају тужена није донијела рјешење о престанку радног односа тужилци, што је било изричито прописано. Даљи, смисао поменутих одредаба је у томе, да је и радник, у случају оваквог понашања послодавца, дужан да испољи одређену активност у погледу свог радног односа и права која му по том основу припадају (на примјер, да се писмено обрати послодавцу, да благовремено поднесе приговор у случају да послодавац донесе одлуку на његову штету или да је никако не донесе, да благовремено поднесе тужбу у прописаном року). Овакво схватање има упориште управо у прописивању строгих и кратких рокова за заштиту права из радног односа о чему је напријед било ријечи. Због тога недоношење одлуке о престанку радног односа тужилци, не може бити оправдање за то да се она обрати тужбом суду тек три године послје отклањања објективних околности за вођење спора.

3. Ранији пуномоћник тужиле З. О. доставио је поднесак од 26.1.2007. године у којем је изнио став да је овај суд дужан „на основу члана 309. ст. 4 ЗПП-а“ укинути парничне радње које је он предузео у њено име послје 1.8.2003. године (ово, поводом пресуде Врховног суда Републике Српске број Увл-79/04 од 29.3.2006. године коју је схватио тако да му се не признаје да је адвокат!). На првом рочишту послје 1. августа 2003. године-припремном рочишту одржаном 3. септембра 2003. године тужилца и њен садашњи пуномоћник уредили су тужбу и поновили све битне наводе дате током ранијег поступка. Тиме је евентуално укидање парничних радњи које је у име тужиле предузео њен ранији пуномоћник, постало беспредметно.

4. Остали ревизиони наводи без утицаја су на одлучивање о овом спору.

Одлука другостепеног суда нема, према томе, недостатака на које указује ревиденткиња, односно на које овај суд пази по службеној дужности. Из тих разлога а на основу члана 254. став 1. и 4. у вези са члановима 241. и 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03, 85/03 и 74/05), ревизија тужиле је одбијена као неоснована.

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић